

Архивски број: 08-114/3
03-03-2023 година

Постапувајќи по претставката бр. 08 – 611/1 од 18.11.2022 година, поднесена од [REDACTED] преку полномошник адвокатка [REDACTED], за сторена дискриминација врз основа на политичко уверување во областа на јавен собир од страна на [REDACTED], Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 21 став 1 точка 14 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Сл. Весник на РСМ бр. 258/2020) на 17.01.2023 година, го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

СЕ УТВРДУВА ДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на политичко уверување во областа на јавен собир од страна на [REDACTED] кон [REDACTED]

Образложение

На 18.11.2022 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше доставена претставка со архивски број 08 – 611/1, од страна на подносителката [REDACTED] преку полномошник адвокатка [REDACTED] против [REDACTED] за сторена дискриминација врз основа на политичко уверување во областа на јавен собир.

Подносителката на претставката [REDACTED] е членка на политичката партија [REDACTED] и советничка во Советот на општина Велес.

Од наводите во претставката произлегува дека подносителката, заедно со група на луѓе – членови на политичката партија [REDACTED] на 02.08.2022 година присуствувала на прославата по повод одбележувањето на Илинден на Мечкин Камен. Истите имале истакнато два транспаренти, од кои на едниот било испишано „Предавници, фашисти, клети врховисти“, додека на другиот „Стоп за бугаризација“.

Во продолжените на претставката е опишан текот на настаните, при што се наведува дека од моментот на пристигнување на членовите на Левица на Мечкин Камен, како и за време на нивното присуство во околината на Мечкин Камен, полицијата знаела каде се наоѓаат и какви транспаренти имаат истакнато. При влезот во Крушево членовите на Левица биле држени дваесет минути под изговор дека има гужва, додека во меѓувреме се пропуштале останатите возила и автобуси. Според тврдењата во претставката истото било изговор, за во меѓувреме да пристигне полициско возило кое ќе го следи движењето на членовите на [REDACTED]. Потоа по автомобилите со кои членовите на [REDACTED] се движеле кон Мечкин Камен, полициското возило ги пратело до паркингот. По напуштањето на возилата, членовите на [REDACTED] непрекинато биле следени од полициски службеник, кој одел по нив и стоел во нивна близина од паркингот до Мечкин Камен. Врз основа на тоа, се наведува дека

началникот на СВР Битола – [REDACTED] и полицијата за целото времетраење на настанот знаеле каде се членовите на [REDACTED] и какви транспаренти носат. До посочената група на луѓе пристапил инспекторот на ПС – [REDACTED] од СВР Битола, кој врз основа на издадена наредба им наложил да ги отстранат транспарентите со образложение дека истите продуцираат говор на омраза. На тоа членовите на [REDACTED] објасниле дека го изразуваат своето право на практикување на слобода на мислата, правото на јавно искажување на мисла, право мирно да се собираат за да изразат протест, права кои треба да ги ужива секој граѓанин без оглед на политичка, верска, расна или било која друга припадност. Во тој момент пристапил началникот на СВР Битола – [REDACTED], кој во својство на службено лице им ги одземал транспарентите од рацете на подносителката [REDACTED]. Истите насилно ги одземал и му ги предал на полицискиот службеник – [REDACTED], кој потоа со транспарентите излегол надвор од толпата.

За потврда на вердостojноста на горенаведените тврдења, во прилог на претставката се доставени видео материјали како доказ.

Како поткрепа на нееднаквиот третман кон подносителката, во претставката се наведува дека на останатите присутни на настанот, кои како што се наведува очигледно биле во поддршка на владините претставници, не им било попречувано присуството на собирот.

Со овие дејствија на полициските службеници, подносителката на претставката смета дека кон неа е извршена директна дискриминација врз основа на нејзината политика припадност – членка на политичката партијата [REDACTED].

Во однос на дискриминаторската основа – политичко уверување, подносителката тврди дека полициските службеници биле запознаени со фактот дека таа и останатите од групата се членови на политичката партија [REDACTED]. Воедно наведува дека [REDACTED] од кого бил одземен едниот транспарент носел блуза со испечатен амблем на политичката партија [REDACTED] и на која со болдирани букви пишувало [REDACTED].

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно член 24, став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на 07.12.2022 година испрати Известување бр. 08 - 611/3 за произнесување по наводите од претставката до Сектор за внатрешни работи – Битола до [REDACTED].

На 24.01.2023 година пристигна Произнесување по наводите од претставката од СВР – Битола со бр. 08 – 114/1.

Во произнесувањето е наведено дека на 02.08.2022 година на м.в Мечкин Камен во Крушево, од страна на СВР Битола било извршено оперативно, физичко, посебно и сообраќајно обезбедување на прославата по повод националниот празник Илинден. Должностите на СВР Битола се да обезбеди непречено и сигурно пристигнување на граѓаните до местото на прославата, да го регулира сообраќајот за возилата, да обезбеди безбеден проток на движењето на граѓаните, како и да обезбеди непречен и сигурен пристап на предвидените домашни и странски делегации и гости на настанот. Воедно, на

самото место каде е централната прослава, СВР Битола е должна да го обезбеди јавниот ред и мир, како и безбедноста и сигурноста на сите граѓани.

Во произнесувањето се наведува дека при обезбедување на ваков настан, согласно позитивните правни прописи на РСМ, МВР има право да го пренасочи, насочи или ограничи движењето на лица или превозни средства на определен простор за нужно потребно време¹, а воедно и да предвиди режим на движење на возилата и пешаците, со цел заштита на животот, сигурноста и имотот на граѓаните, одржување на јавниот ред и мир, обезбедување на определени личности и објекти.²

Во однос на тврдењата од претставката „членовите на ████████ се држени дваесет минути под изговор дека има гужва, а во меѓувреме се пропуштаа возила и автобуси“ во произнесувањето се наведува дека за време на обезбедување на настанот, согласно состојбата на терен, од страна на сообраќајната полиција бил координиран и регулиран сообраќајот, а предност била давана на возилата за јавен превоз – автобусите и патничките возила кои според протоколот на м.в Мечким Камен требало да пристигнат во одредено време. Во таа смисла се посочува на возила, делегации и гости предвидени од страна на организаторот на прославата.

Во однос на тврдењата од претставката „...пуштено е гореспоменатото полициско возило кое цело време ги прати до паркингот...“ и „...по напуштање на возилата, членовите на Левица постојано се следени од полицаец...“, во произнесувањето се наведува дека се работи за лична перцепција на подносителката на претставката, но не и намера на одговорниот на обезбедувањето. Се потврдува дека во близина на групата на Левица имало униформирани полициски службеници, но истите со своето присуство имале за цел одржување на јавниот ред и мир, односно навремено постапување во случај на нарушување на истиот. Во продолжение се тврди дека со присуството на унифирмираните полициски службеници не се ограничуваат правата на граѓаните, а со тоа и на подносителката на претставката не и било ограничено правото на движење или присуство на собирот.

Се негираат тврдењата за сторена дискриминација кон подносителката на претставката, преку одземање на транспарентите со образложение дека не е посочен релевантен компаратор на кого не му биле одземени транспаренти. Дополнително се наведува дека на самиот настан присуствувале голем број граѓани, поединци, групи, припадници на различни политички партии, различни здруженија на граѓани, како од земјата, така и од странство при што главна цел на обезбедувањето била одржувањето на јавниот ред и мир, безбедноста и сигурноста на сите и „заштита на слободите и правата на човекот и

¹ Член 28, став 1, точка 9 од Закон за полиција (Службен В. на Р.М. бр: [114/2006](#) од 03.11.2006 и Измени Сл.В. на Р.М.:

148/2008; 6/2009; 92/2009; 145/2012; 41/2014; 33/2015; 31/2016; 106/2016; 120/2016; 21/2018; 21/2018; 64/2018; 294/2021; 89/2022)

² Член 5 од Закон за полиција (Службен В. на Р.М. бр: [114/2006](#) од 03.11.2006 и Измени Сл.В. на Р.М.:

148/2008; 6/2009; 92/2009; 145/2012; 41/2014; 33/2015; 31/2016; 106/2016; 120/2016; 21/2018; 21/2018; 64/2018; 294/2021; 89/2022)

граѓанинот, гарантирани со Уставот на РСМ, законите и ратификуваните меѓународни договори, спречување на вршење кривични дела и прекршоци...³

Во однос на тврдењата од претставката дека со одземање на транспарентите од подносителката и лицето ██████████ е сторена дискриминација, во произнесувањето се наведува дека основа за таквото дејствие било спречување на говор на омраза која произлегувала од содржината на транспарентите. Во произнесувањето се наведува дека говорот на омраза како концепт се однесува на цел еден спектар на негативен говор, протегајќи се од говор кој изразува, поттикнува, повикува или промовира омраза до повредливи зборови и епитети, па дури и екстремни примери на предрасуди, стереотипи и пристрасност. Елементи на говор на омраза се: намерата, контекстот на изразување и забранетата последица. Последица од говор на омраза, покрај повреда на нечие достоинство има способност да доведе до нарушување на јавниот ред и мир или насилство, како моментални инциденти или пак разгорување на насилство помеѓу групи. Оттука, во произнесувањето се наведува дека отстранувањето на транспарентите од страна на полициските службеници имало единствена цел – зачувување на поволен јавен ред и мир во целина, заштита на животот и безбедноста на граѓаните, особено на лицата кои ги носеле транспарентите, бидејќи истите носејќи транспаренти со таква содржина се ставиле во неповолна положба и можеле да бидат цел и да испровоцираат вербално или физичко насилство од страна на граѓани или групи на собирот.

Воедно се тврди дека на групата од ██████████ од самото пристигање во Крушево и за време на движењето кон Мечкин Камен, иако со себе ги носеле транспарентите, нивното движење не било ограничено, истите безбедно пристигнале на местото на прославата и на никаков начин не им било попречено присуството на собирот.

Врз основа на наведеното, во произнесувањето се негира дека е сторена дискриминација кон припадниците на политичката партија ██████████ со образложение дека кон нив не се постапувало понеповолно во однос на други лица и групи, на истите им било овозможено присуството на собирот под исти услови и околности како и на останатите присутни и кон нив не се преземени мерки и дејствија надвор од полициските овластувања кои произлегуваат од закони и подзаконски акти, а воедно бил обезбеден редот, мирот и сигурноста на сите кои биле присутни на прославата по повод националниот празник.

Од наводите во претставката, приложените докази и произнесувањето по истата, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација го утврди следното:

По повод одбележувањето на празникот Илинден на Мечкин Камен, кон подносителката на претставката е утврден различен, нееднаков третман од страна на полициските службеници при остварување на правото на јавно изразување на мислата и слобода на мирен собир. Во конкретниот случај на подносителката на претставката не ѝ било

³ Член 5, став 1, точка 2 и 3 од Закон за полиција (Службен В. на Р.М. бр: [114/2006](#) од 03.11.2006 и Измени Сл.В. на Р.М.:

148/2008; 6/2009; 92/2009; 145/2012; 41/2014; 33/2015; 31/2016; 106/2016; 120/2016; 21/2018; 21/2018; 64/2018; 294/2021; 89/2022)

овозможено на еднаква основа уживање на споменатите права, како на останатите присутни на прославата кои не биле припадници на политичката партија Левица.

Во вршење на своите надлежности од Законот за полиција, Законот за внатрешни работи и останатите подзаконски акти полициските службеници се должни да постапуваат согласно начелото на еднаквост. Од друга страна, забраната за дискриминација и воопшто Законот за спречување и заштита од дискриминација се применува од страна на сите државни органи, органи на единиците на локалната самоуправа, правни лица со јавни овластувања и сите други правни и физички лица. Од приложените докази јасно е воочлив нееднаквиот третман од страна на полициските службеници кон подносителката на претставката, како дел од групата припадници на политичката партија Левица.

Согласно член 9 од Уставот на Република Северна Македонија:

„Граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување; имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.“

Слободата на изразувањето е регулирана со член 16 од Уставот на Република Северна Македонија:

„(1) Се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

(2) Се гарантира слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање и слободното основање на институции за јавно информирање.

(3) Се гарантира слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации.“

Правото на мирен собир е регулирано со член 21 од Уставот на Република Северна Македонија:

„Граѓаните имаат право мирно да се собираат и да изразуваат јавен протест без претходно пријавување и без посебна дозвола. Користењето на ова право може да биде ограничено само во услови на воена и вонредна состојба.“

Во однос на ограничувањата на правата предвидени со Уставот – член 54 од Уставот на Република Северна Македонија:

„Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот.

Ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Ограничувањето на слободите и правата не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казнивите дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.“

Според член 19 и член 20 од Универзалната декларација за човекови права:

„Секој има право на слобода на мислење и изразување. Ова право ја вклучува и слободата да се застапува одредено мислење без никакво вмешување и да се бараат, да се примаат и да се даваат информации и идеи преку медиумите и без оглед на границите.“

„Секој има право на слобода на мирни собири и здружување.“

Согласно член 19 и член 21 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права:

„1. Никој не може да биде вознемируван поради своето мислење.

*2. Секој има право на **слобода на изразување**;*

Ова право подразбира слобода да се бараат, примаат и шират известувања и идеи од секој вид, без оглед на границите, било усно, писмено, по пат на печат или во уметничка форма, или со кое било друго средство по свој избор.

3. Остварувањето на слободата предвидена во став 2 на овој член повлекува посебни обврски и одговорности.

Тоа може да биде подложено на одредени ограничувања кои сепак мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни: а) за почитување на правата и угледот на другите лица; б) за заштита на националната безбедност, или јавниот поредок, или јавното здравје или морал.“

*„Се признава правото на **мирно собирање**.*

Вршењето на тоа право може да биде предмет на ограничувања наменети во согласност со закон и кои се нужни во едно демократско општество во интерес на националната безбедност или јавната сигурност, јавниот поредок, заштитата на јавното здравје или морал или правдата и слободите на другите лица.“

Слободата на изразување е опфатена со член 10 од Европската конвенција за заштита на човековите права:

„1. Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите, на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

2. Остварувањето на овие слободи, коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или

моралот, угледот или правата на другите, за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството.“

Слободата на собирање и здружување е опфатена со **член 11 од Европската конвенција за заштита на човековите права:**

„1. Секој човек има право на слобода на мирно собирање и здружување со други, вклучувајќи го и правото да основа синдикати и да им се придружува на синдикатите за заштита на своите интереси.

2. Остварувањето на овие права може да биде ограничено само со законски мерки што во едно демократско општество се неопходни за националната безбедност, јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на злосторства, заштитата на здравјето или моралот или заштитата на правата и слободите на други. Со овој член не се забранува наметнување законски ограничувања за припадниците на оружените сили, полицијата или државната администрација.“

Со член 14 се забранува дискриминација при уживање на правата од Конвенцијата:

„Уживањето на правата и слободите, признати со оваа Конвенција, треба да се обезбеди без никаква дискриминација заснована врз пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да е друго мислење, национално или социјално потекло, припадност на национално малцинство, материјална положба, потекло по раѓање или кој и да е друг статус.“

Врз основа на изнесеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација констатира дека во конкретниот случај е сторена директна дискриминација врз основа на политичко уверување од страна на началникот на СВР Битола - [REDACTED] и инспектор на територија на СВР Битола – [REDACTED] кон подносителката на претставката [REDACTED] во областа на јавен собир.

Дискриминација од член 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација:

„Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други. Ова ги опфаќа сите форми на дискриминација вклучително и оневозможување на соодветно приспособување и оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите.“

Директна дискриминација од член 8, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација:

„Директна дискриминација постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало или би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.“

Согласно член 27 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, по утврдената дискриминација, со цел отстранување на повредите на правото Комисијата за спречување и заштита од дискриминација ја донесе следната:

ПРЕПОРАКА

СЕ ПРЕПОРАЧУВА началникот на СВР Битола - [REDACTED] и инспекторот на територија на СВР Битола – [REDACTED] во иднина при вршење на своите надлежности да ги почитуваат уставно загарантираните слободи и права, да постапуваат во согласност со начелото на еднаквост и да се воздржат од постапки со кои се врши дискриминација по било кој од дискриминаторските основи.

Скопје,
17.01.2023 година

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација

Доставено до:

